

Myšlení jako substance a jako aktivita (výkon)

Pro Descarta bylo myšlení substancí; byla to jedna ze dvou konečných substancí, tou druhou byla rozprostraněnost. Proto bylo vlastně nevyjasněno, v čem spočívá nesprávné, mylné myšlení; když člověk opravdu myslí (a člověk je podle Descarta jediná bytost, schopná myslet), myslí správně. Pokud myslí nesprávně, vlastně vůbec nemyslí, a je pouhou rozprostraněnou věcí. Myslet znamená tedy myslet správně, a to je možné jen tak, že myslící člověk má podíl na myšlení jako substancí. (Asi tak, jako má každé těleso podíl na rozprostraněnosti – jinak to není žádné těleso. Zdánlivé těleso je netěleso; zdánlivé myšlení je nemyšlení.) Nu, a je-li tomu tak, pak to vlastně není člověk, který doopravdy myslí, ale má tak jen podíl na tom, jak myslí myšlení samo (jakožto substance). Mohli bychom to říci také tak, že člověk vskutku a v pravém smyslu myslí, když to není on, kdo myslí, ale když to je „myšlení samo“, které myslí, takže lidská aktivita je tu možná (a potřebná) jen proto, aby se shodovala s myšlením samým, aby mu „odpovídala“, aby se mu připodobňovala, aby se s ním ztotožňovala či ztotožnila. Na člověka tak zbude jen jediný legitimní druh aktivity – mimeze.

(Písek, 141014-2.)